

EYNEZ İŞÇİLERİNİN HAKLARI

Aydınlık Gazetesi, 20 Aralık 2014

Yıldırım Koç

Soma Taşeron İşçileri Sosyal Dayanışma Derneği 12 Aralık Cuma günü Soma'da 500'ü aşkın işçinin katıldığı bir toplantı düzenledi. Mehmet Akkaya'nın yönettiği toplantıda, Av.Ayşegül Şahin ve ben de konuşmacıydık.

Toplantıya katılan işçilerin hemen hemen tamamı Soma Kömürcülük A.Ş.'nin Eynez Ocağı'nda çalışırken 30 Kasım itibarıyla işten çıkarılan işçilerdi. İşçi arkadaşlara, genellikle farkında olmadıkları çok önemli haklarını anlatmaya çalıştık.

Bunları özetleyeyim.

EYNEZ İŞÇİLERİ GERÇEKTE TKİ İŞÇİSİDİR

Eynez Ocağında çalışan ve 30 Kasım'da işten çıkarılan işçiler gerçekte Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu'nun işçileridir.

Soma Kömür İşletmeleri A.Ş. ise Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu'nun taşeronudur, alt işverenidir. TKİ, Eynez Ocağı'nda kömür çıkartma işini alt işveren olarak bu şirkete veremez. İş Kanunu buna engeldir. TKİ de, Soma Sömür İşletmeleri A.Ş. de kanundışı bir işlem yapmıştır.

Bu şekildeki kanundışı bir işlem, kanunen "YOK" hükmündedir.

İş Kanununun 2. ve 3. maddelerine göre, kanunun yasakladığı biçimde imzalanmış bir sözleşme "YOK" hükmündeysen ne olur?

Taşeronun veya alt işverenin veya bu durumda Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.'nin Eynez Ocağı'nda çalışan işçiler, başlangıçtan itibaren asıl işverenin, yani Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu'nun işçisi sayılır.

Bu durum işçiye ne tür haklar sağlar?

Önce işe iade hakkı getirir.

Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.'nin işçisi olsalar, bu şirketin başka işyerleri olmasa, işe iade davalarından sonuç alınmaz. Ancak söz konusu olan TKİ ise, işten çıkarılan Eynez işçileri TKİ'nin Soma'da veya Türkiye'nin herhangi bir yerindeki işletmesinde işbaşı yapabilir.

İkinci olarak, beş yıl geriye dönük büyük haklar getirir.

Maden-İş Sendikası büyük bir hata yapmış, Eynez Ocağı işçilerinin gerçekte TKİ işçileri olduğunu dikkate almadan, TKİ işçilerinin yararlandığı toplu iş sözleşmesinin çok gerisinde kalan üç yıllık bir toplu sözleşme imzalamıştır. Eynez işçilerine Maden-İş ile Soma Kömür İşletmeleri A.Ş. arasında imzalanan çok geri sözleşme değil, Maden-İş ile TKİ arasında imzalanan ve çok daha iyi haklar getiren toplu iş sözleşmesi uygulanmalıdır. Eynez işçileri, haklarını aramak için dava yoluna giderlerse, son beş yıllık çalışmalarında TKİ toplu sözleşmesinin haklarına kavuşabilirler.

UĞRAŞAN HAKKINI ALIR

Ücretler çok farklıdır. Soma Kömür işçilerinin ücretleri, TKİ ücret düzeyinin yarısından azdır.

TKİ toplu iş sözleşmesinde, yeraltında çalışılan her gün için ücretlere ilave olarak ayrıca yüzde 11 oranında ek tazminat ödenmektedir. Soma Kömür'de böyle bir hak yoktur.

TKİ toplu iş sözleşmesinde yılda 112 veya 138 yevmiye tutarında ilave tediye ve ikramiye vardır (M.54). Soma Kömür'de ilave tediye ve ikramiye yoktur.

TKİ toplu iş sözleşmesine göre, işçilere her ay 207 TL sosyal yardım ödenmektedir (M.55). Soma Kömür'de sosyal yardım ödemesi yoktur.

TKİ toplu iş sözleşmesinde her üç vardiya için ayrı miktarlarda vardiya zammı vardır (M.52). Soma Kömür'de vardiya zammı yoktur.

TKİ toplu iş sözleşmesinde fazla çalışma ücreti yüzde 100 zamlıdır. Bu çalışma 3 saati geçerse, zam oranı yüzde 150 oranında uygulanmaktadır (M.53). Soma Kömür'de fazla çalışma zammı yalnızca yüzde 50'dir.

Ayrıca devlet sağlam bir borçludur. Soma Kömür İşletmeleri A.Ş. ise daha kıdem tazminatlarını bile ödeyemedi. Bir de katliama kurban giden 301 işçinin alacakları sırada.

Paraya ihtiyacı olmayan işçi hakkını aramasın. Hakkını arayan da gereken çabayı göstersiz.